

12.09.2019

Засідання Президії Національної академії наук України 11 вересня 2019 року

11 вересня 2019 р. під головуванням Президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона відбулося чергове засідання Президії НАН України ([Національна академія наук України](#)).

<...> Було заслухано й обговорено доповідь Президента Національного центру «Мала академія наук України» (МАН України) академіка Станіслава Довгого «Щодо стану та перспектив розвитку наукової освіти в Україні».

Доповідач зазначив, що МАН України проводить значну роботу з виявлення та підтримки обдарованих і талановитих дітей. Зараз на зміну традиційним освітнім методикам приходять новітні, які ґрунтуються на досягненнях науки та техніки. У розвинених країнах серед популярних підходів дедалі частіше говорять про наукову освіту як альтернативу для молодого покоління.

Практично в усіх країнах ініціатива вивчення та впровадження наукової освіти належить академіям наук. Сьогодні існує кілька міжнародних асоціацій, які об'єднують національні академії наук. Серед найбільш авторитетних – ІАР (Міжнародна асоціація наукового партнерства) й ALLEA (Європейська федерація академії наук).

Важливу роль у науковому розвитку МАН України відіграє новий Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, де у статті 21 «Спеціалізована освіта» зазначено, що держава створює умови для залучення учнівської молоді до наукової та науково-технічної діяльності, в тому числі через систему закладів спеціалізованої освіти наукового профілю, зокрема МАН України, статус і засади діяльності якої визначаються Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Аналізуючи досвід розроблення та впровадження наукової освіти, ЮНЕСКО визнало МАН України безперечним лідером у цьому напрямі, а 39-а сесія Генеральної конференції ЮНЕСКО ухвалила рішення про створення на базі МАН України Центру ЮНЕСКО з наукової освіти для творчих обдарованих дітей. У березні 2018 р. між Генеральним директором ЮНЕСКО та Урядом України було підписано Угоду про створення такого центру.

За час своєї діяльності Центр ЮНЕСКО МАН України суттєво розширив рамки міжнародного співробітництва, спрямованого на інтеграцію МАН України в європейський та світовий освітній простір. Встановлено партнерські зв'язки з понад 30-ма країнами світу (Німеччиною, Польщею, Францією, Чорногорією, Словаччиною, Мексикою, США, Об'єднаними Арабськими Еміратами, Сінгапуром, Китаєм, Тунісом, Кенією, Казахстаном, Азербайджаном та ін.). Протягом 2018–2019 рр. учні МАН України взяли участь у таких міжнародних заходах, як Міжнародна наукова виставка MILSET (MILSET Expo Sciences Europe, Польща); Міжнародна конференція молодих дослідників «ICYS» (Сербія); Європейський конкурс молодих учених «EUCYS»; Міжнародна олімпіада з філософії (Італія); Міжнародний конкурс «GENIUS Olympiad» (США); Міжнародний науковий фестиваль I-FEST (International Festival of Engineering, Science and Technology); Міжнародний

фестиваль інженерії, науки та технологій (Туніс); Міжнародна школа «Teenager Maker Camp & Teacher Workshop» (Китай); Міжнародний конкурс наукових проектів INSPO (Туреччина); Науково-освітня виставка-конкурс у галузі технічних наук та енергетики OKSEF (Туреччина); Міжнародна олімпіада з креативності (Destination Imagination, США) тощо. Щорічно учні й педагоги МАН України проходять навчання у провідних наукових лабораторіях світу – CERN (Женева), X-Lab (Гетінген), NASA (Г'юстон), Argon (Чикаго) тощо.

У більшості розвинених країн світу інтенсивно розвиваються новітні методи музейної педагогіки. Традиційні музеї з їхніми закритими експозиціями вже не відповідають вимогам сучасного відвідувача, особливо молоді. Водночас, великої популярності набувають центри науки – освітні простори, де в інтерактивній і доступній формі демонструються наукові здобутки людства. Саме ці ідеї МАН України впровадила в Музеї науки, який розміщуватиметься в будинку Державної наукової установи «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації». Особливістю Музею науки МАН України є поєднання експозиційних просторів із мережею пов'язаних наукових лабораторій. Музей матиме майже 20 науково-навчальних лабораторій, найзначущими серед яких є лабораторії: геоінформаційних систем та дистанційного зондування Землі; океанографічних досліджень; квантових наноматеріалів; програмування роботів; конструювання роботів; альтернативних джерел енергії та сталого розвитку; мала нобелівська лабораторія тощо. Тематика експозицій тісно поєднується з напрямками науково-навчальних лабораторій, які функціонуватимуть під патронатом галузевих інституцій НАН України.

У 2019 р. з ініціативи Центру ЮНЕСКО МАН України Секретаріат ЮНЕСКО погодив заявку щодо створення кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова. Серед основних завдань кафедри – створення й налагодження міжуніверситетської мережі співробітництва під егідою ЮНЕСКО, підготовка та перепідготовка українських педагогів, здатних реалізовувати принципи наукової освіти, формування банку даних із проблем наукової освіти, організація міжнародних конференцій і круглих столів під егідою ЮНЕСКО.

У 2019 р. МАН України ініціювала започаткування журналу «Теорія та практика наукової освіти» (Theory and Practice of Science Education) з метою поширення на міжнародному рівні власного досвіду впровадження наукової освіти у викладацьку практику, а також для створення дискусійного майданчика з обґрунтування сучасних методик у галузі наукової освіти. Журнал видається англійською мовою відповідно до стандартів міжнародних наукових журналів та є єдиним в Україні журналом із наукової освіти. Крім вітчизняних науковців, членами редколегії та авторами є відомі зарубіжні дослідники в галузі наукової освіти, експерти ЮНЕСКО й інші.

Спільно з Державною науковою установою «Київський академічний університет» МАН України створює Київський Малий академічний університет, який матиме у своєму складі близько 20 наукових лабораторій, тісно пов'язаних з експозиціями Музею науки МАН України – такими, як лабораторії фізики високих енергій; астрономії; математики та математичного моделювання; сталого розвитку; лабораторія робототехніки.

В обговоренні доповіді академіка Станіслава Довгого виступили директор Київського академічного університету член-кореспондент НАН України Олександр Кордюк, директор Інституту обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук (НАПН) України кандидат філософських наук Максим Гальченко, президент НАПН України академік НАПН України та НАН України Василь Кремень, перший віцепрезидент НАН України академік Володимир Горбулін, академік-секретар Відділення біохімії, фізіології та молекулярної біології НАН України, директор Інституту біохімії імені О. В. Палладіна НАН України академік Сергій Комісаренко.